

SŁOWO WSTĘPNE

W roku 2010 mija 40 lat od powstania Zakładu Hydrogeologii w Instytucie Nauk Geologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego i 35 lat działalności dydaktycznej w ramach specjalizacji hydrogeologia i geologia inżynierska. Pierwszym kierownikiem i twórcą zakładu był doc. dr hab. Michał Różycki. Pod jego kierunkiem powstał zespół w składzie: Stanisław Jastrzębski, Józef Kryza, Eugeniusz Zakowicz, Stefan Kowalski, Halina Kryza, Janusz Moryl i Krystyna Choma-Moryl. Po przejściu na emeryturę doc. M. Różyckiego funkcje kierownika zakładu pełnili w latach 1978–2000 prof. Janusz Bieniewski i prof. Tatiana Bocheńska. Obecnie w Instytucie funkcjonują dwa zakłady – Hydrogeologii Podstawowej pod kierunkiem prof. Stanisława Staśko i Hydrogeologii Stosowanej pod kierunkiem dr hab. Henryka Marszałka.

W okresie istnienia Zakładu powstało 26 rozpraw doktorskich, 10 pracowników uzyskało stopień doktora habilitowanego (Michał Różycki, Janusz Bieniewski, Jan Malinowski, Stefan Kowalski, Tatiana Bocheńska, Wojciech Roszak, Stanisław Staśko, Krystyna Choma-Moryl, Robert Tarka i Henryk Marszałek). Dwie osoby uzyskały tytuły profesorskie – T. Bocheńska i S. Staśko. Podczas swej działalności dydaktycznej dyplom magistra geologii w specjalności hydrogeologii i geologii inżynierskiej uzyskało 536 absolwentów. Jubileusz 40-lecia uczczono naukową sesją terenową w Łądku Zdroju, a we wrześniu 2009 odbyła się sesja poświęcona 100-leciu urodzin twórcy Zakładu – doc. M. Różyckiego.

Działalność badawcza od początku skupiała się głównie na zagadnieniach występowania i dokumentowania wód podziemnych Sudetów, Opolszczyzny i regionu wrocławskiego, aby w dalszej perspektywie czasowej objąć obszar południowo-zachodniej Polski. Dziś pracownicy Zakładów prowadzą badania również na wybrzeżach Bałtyku i w Karpatach oraz na Spitsbergenie.

Dorobek naukowy hydrogeologów obejmuje 20 monografii wydanych w dwóch seriach, początkowo jako *Prace Geologiczno-Mineralogiczne*, a od 2000 roku w serii *Acta Universitatis Wratislaviensis – Hydrogeologia*. Prace te dotyczyły zarówno warunków występowania wód podziemnych w formacjach osadowych skał zwięzłych, w tym krasowych i metamorficznych Sudetów, jak również procesów infiltracji, dolin kopalnych, zawodnienia kopalń oraz przeobrażeń składu chemicznego wód podziemnych i ochrony zasobów wodnych. Osobną grupę tworzą badania właściwości geologiczno-inżynierskich gruntów i skał.

W ostatnich latach wydawanych jest rocznie 10–20 prac w postaci artykułów naukowych, głównie w języku polskim oraz coraz liczniej publikowanych wyników badań w języku angielskim. Ponadto pracownicy naukowcy uczestniczyli i biorą aktywny udział w opracowaniu map, np. *Głównych Zbiorników Wód Podziemnych*, *Mapy hydrologicznej Polski w skali 1:50 000* i *Mapy wrażliwości na zanieczyszczenia wód podziemnych*, oraz atlasów i dokumentacji hydrogeologicznych i geologiczno-inżynierskich. W ramach wydawnictw własnych wydano dwa tomy na temat hydrogeologii skał krystalicznych: *The second Workshop on hard rocks hydrogeology of the Bohemian Massif* (Bocheńska, Staśko, red., 1997), *Selected Hydrogeology problems of the Bohemian Massif and of other hard rocks terrains in Europe* (Marszałek, Chudy, red., 2007) oraz *Modelowanie przepływu wód podziemnych* (Staśko, Gurwin, red., 2004). Obecnie oba Zakłady są zaangażowane w rozwiązywanie praktycznych problemów z zakresu gospodarki wodnej, poszukiwania i rozpoznawania zasobów wód podziemnych, kartografii hydrogeologicznej, zaopatrzenia w wody podziemne, ochrony zasobów wód podziemnych itp. Badania realizowane są przy współpracy jednostek administracji oraz jednostek badawczych (PIG-PIB, IMGW, RZGW) oraz

przedsiębiorstw, takich jak KGHM, Cuprum SA, Proxima SA, Arcadis, Coca Cola oraz wielu innych. Intensywnie rozwijane są badania modelowe. Pracownicy uczestniczą aktywnie w środowiskowym Centrum Modelowania Procesów Hydrologicznych oraz cyklicznych konferencjach Modelowanie Przepływu Wód Podziemnych.

W bieżącym numerze przedstawiamy wybrane przykłady badań i wyniki prac nad głównymi zagadnieniami, nad którymi koncentrują się w ostatnich latach hydrogeolodzy Uniwersytetu Wrocławskiego.

Prezentujemy sylwetkę oraz dorobek naukowy naszego Mistrza i założyciela Zakładu doc. M. Różyckiego. Z zakresu geologii inżynierskiej opisano warunki gruntowo-wodne w centrum Wrocławia (K. Choma-Moryl). Wyniki badań formacji krystalicznych Sudetów uzupełniają określenia zasobowe formacji sudeckich, które opisuje T. Olichwer, oraz badania odpływu podziemnego. Znaczną uwagę poświęcono zagadnieniom składu chemicznego wód, strefowości hydrochemicznej, o której pisze H. Marszałek, czy przeobrażeń naturalnego stanu chemicznego wód na skutek zatapiania kopalń (tzw. kwaśnego drenażu), czego przykładem są artykuły K. Chudego i M. Mądrali oraz innych. W prezentowanym numerze Czytelnik znajdzie również kilka informacji na temat energii cieplnej wód na bloku przedsudeckim (S. Buczyński) i modelowaniu numerycznym filtracji (P.J. Gurwin).

Wyrażę nadzieję, iż każdy Czytelnik znajdzie coś ciekawego dla siebie. Jestem przekonany, iż dalsze badania hydrogeologów wrocławskich będą przyczyniać się do rozwiązywania istotnych problemów wodnych i geologiczno-inżynierskich regionu, a także przełożą się na sukces w kształceniu młodej kadry specjalistów.

Prof. dr hab. Stanisław Staško